

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. Crescunt Sancti infirmitates: pia ad mortem præparatio, et feliciæ
obitus: anima in cœlum ascendere visa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTOR
THOMA CELAN.

*an Patre?

l
*colliriis
VI.
*committens
eam quatuor
e sociis suis,

tatem, sciens eum sanctum et justum, Ecclesiae Dei necessarium et utilem valde, nimis compatiebatur super eum universae congregationi fratrum, et filios miserabatur in Patrem *. Monebat proinde sanctum Patrem, curam gerere suae infirmitatis, necessaria non abjicere, ne ad peccatum aliquod potius, quam ad meritum, horum deputaretur incuria. Sanctus Franciscus vero, quae sibi a tam reverendo domino et tam carissimo patre dicebantur, humiliter observabat, cautius deinde agens et securius necessaria curae suae. Sed ita jam creverat malum, quod ad remedium quaecumque acutissima requirebat ingenia et acerbissima medicamina exposebat: sicque factum est, ut in pluribus locis decocto capite l, incisus venis, superpositis emplastris et immissis colliriis *, nihil proficeret, sed quasi semper deterius se haberet.

102

Hæc fere per duos annos in omni patientia sustinuit et humilitate, in omnibus gratias agens Deo. Sed, ut ipse liberius suam intentionem poneret ad Deum, et beatarum visionum in caelo positarum, frequenter mente excedens, circuire posset ac ingredi officinas, et in pinguedine gratiae coram placidissimo et serenissimo universorum Domino se in caelestibus praesentare, quibusdam fratribus, merito sibi valde dilectis, commiserat curam sui. Erant viri illi virtutum, devoti, Deo placentes, sancti, gratiosi hominibus, super quos, velut domus super columnas quatuor, beatus Franciscus innitebatur. Eorum namque nec * nomina supprimo, ipsorum verecundiae parcens, quae tanquam spiritualibus viris satis est familiaris et amica: verecundia enim est omnium ornatus aetatum, innocentiae testis, pudicitiae mentis indicium, disciplinae virga spiritualis, gratia conscientiae, famae custos, et totius honestatis insigne. Hæc virtus adornaverat istos, hæc amabiles et benevolos eos reddebat hominibus. Utique hæc gratia omnibus erat communis, sed singulos virtutis * singula decorabat. Erat discretionis præcipuae, patientiae singularis, gloriose simplicitatis alius et alius: reliquos vero secundum corporis vires robustus, et secundum mores animi placabilis. Ii vero omni vigilantia, omni studio, omni voluntate, beati Patris animi quietem excolebant, infirmitatem corporis procurabant, nullas declinantes angustias, nullos labores, qui totos se Christi servitio manciparant.

B

*nec redundat

*f. virtus

dum ipse interim perfectiora semper meditabatur,

105 Sed licet gloriosus Pater jam esset coram Deo in gratia consummatus, et operibus sanctis rutilaret inter homines mundi hujus, cogitabat tamen perfectiora incipere, et tanquam devotissimus miles in castris Dei, provocato adversario, excitare iterum nova bella. Proponebat, Christo duce, ingentia se facturum, et fatiscens artibus, jam emortuo corpore, novo certamine sperabat de morte triumphum. Vera namque virtus temporis finem ignorat, cum mercedis expectatio sit aeterna. Flagrabat deinde desiderio magno valde ad humilitatis reverti primordia, et ad præmia, amoris immensitate semper gaudens, cum corpus suum ad tantam jam devenisset extremitatem, revocare cogitabat ad pristinam servitutem. Amputabat a se penitus omnium creaturarum obstacula, et cunctarum sollicitudinum strepitum plenissime compescebat. Cumque infirmitatis suae occasione rigorem pristinum temperaret, dicebat: Incipiamus, fratres, servire Domino Deo, qui huc usque vix vel parum in nullo * profecimus. Nam non arbitrabatur, se adhuc comprehendisse, et infatigabilis durans in sanctae novitatis proposito, semper inchoare sperabat. Volebat ad serviendum leprosis redire denuo, et haberi contemptui, sicut aliquando habebatur; hominum conversationem fugere proponebat, et ad loca remotissima se conferre, ut sic exutus omni cura, et aliorum sollicitudine deposita, solus carnis paries inter se * interrim separaret.

an ullo?

*adde et Deum,

104 Videbat enim, multos ad magisterii regimina convolare, quorum temeritatem detestans,

ab hujusmodi peste sui exemplo revocare studebat eos. Dicebat enim, fore bonum, Deo et acceptabile curam gerere aliorum, et sollicitudinem animarum aiebat eos suscipere debere, qui dumtaxat in ea nihil de suo quaerent, sed divinam semper in omnibus attenderent voluntatem; qui videlicet propriae salutis nihil praeponebant, et subditorum applausibus non attenderent, sed profectibus, non coram hominibus pompam, sed gloriam ante Deum: qui praelationem non affectarent, sed timerent; quos habita non extolleret, sed humiliaret; et ablata non deiceret, sed exaltaret. Sed præcipue in tempore hoc, in quo tantum superexcrevit malitia, et superabundavit iniquitas, periculosum dicebat, regere, regi vero, affirmabat utilius. Dicebat, quosdam prima opera reliquisset, et novis inventionibus pristinum oblitus esse simplicitatem. Propterea lamentabatur eos, qui quandoque magis superioribus toto desiderio intendebant, ad infima et vilia descendisse, * per frivola et inania in campo vacuae libertatis, relictis veris gaudiis, discurrere et vacare. Orabat proinde divinam clementiam pro liberatione filiorum, et servari eos in data gratia, devotissime precabatur.

D
et aliquorum
ambitionem
humillimus
Pater cõtebat.

* adde et

ANNOTATA.

a *Perducta ergo hic est historia vite usque in annum 1225.*

b *Psalmo 62, v. 2.*

c *In vulgata ecclesiastici cap. 18, v. 6: Cum consummaverit homo, tunc incipiet, et cum quieverit, aperiabitur.*

d *Videlicet vicarium suum in regimine Ordinis.*

e *In vulgata Ecclesiastici cap. 58, v. 4: Altissimus creavit de terra medicamenta, et vir prudens non abhorrebit illa.*

f *Reate, Italis Rieti, episcopalis civitas est ditionis Pontificiae in Umbria in confinio regni Neapolitani.*

g *Contigit id anno 1225, quando S. Franciscus etiam confirmationem Regulae suae ab eodem Honorio III, summo Pontifice, scripto obtinuit; fuitque Hugo, seu Hugolinus ille primus Ordinis Minorum protector Pontificia auctoritate constitutus.*

h *Honorio III mortuo in summum Pontificatum successit anno 1227, Gregorius IX dictus, eximius Ordinis Minorum fautor. Obierat autem anno præcedenti S. Franciscus.*

i *Simillima ex secundo biographo jam retuli in Commentario prævio, et in Appendice Trium Scriptorum, atque in Vita per S. Bonaventuram scripta legemus.*

k *Vivebat enim et Pontificatum tenebat Gregorius IX, quando Thomas Celanensis hanc vitam ex ejusdem mandato scribebat.*

l *Cauterio scilicet, ut aliunde novimus.*

CAPUT III.

Crescunt Sancti infirmitates: pia ad mortem præparatio, et felix obitus: anima in caelum ascendere visa.

In mense autem sexto ante obitus sui diem, cum esset apud Senas a pro infirmitate oculorum curanda, cepit in reliquo corpore graviter infirmari, et fracto stomacho, infirmitate diuturna, et vitio hepatis sanguinem multum evomit, ita quod visus est morti appropinquare. Quo comperto, frater Elias citissime cucurrit ad eum. In cuius adventu sanctus Pater in tantum convaluit, ut, relicta villa b illa, cum ipso ad cellam de Crotona c veniret. Ipso ibidem et per tempus aliquod faciente moram, intumuit venter ejus, turgere crura, tumeruntque pedes, et stomachi magis ac magis defectum incurrit, ut cibum aliquem recipere non valeret. Rogavit deinde fratrem Eliam, ut eum Assisium faceret deportari. Fecit bonus filius, quod benignus Pater petiit, et præparatis omnibus, ipsum ad concupitum locum perduxit. Lætata est

VII.
Apud Senas
gravibus labo-
rans, defertur
ad cellam de
Crotona, dein-
de Assisium

a

b c

in

A in adventu Patris beati civitas, et omnium populorum ora laudabant Deum. Universa namque multitudo populi Sanctum Dei sperabat in proximo moriturum, et hæc erat exultationis tantæ materia *d*, Dei quoque nutu factum est hoc, ut sancta anima carne soluta, inde ad cælorum regna transiret, ubi sibi adhuc in carne manenti primo data est notitia supernorum et infusa unctio salutaris.

ob desiderium
S. Mariæ de
Portiuncula,
quem locum
suis commen-
dat :

106 Nam cum in omni sede terrarum cælorum regna constituta cognosceret, et in omni loco divinam gratiam electis tribui, crederet; expertus tamen erat eum locum S. Mariæ de Portiuncula gratia uberiori repletum, et supernorum visitatione spirituum frequentatum. Aiebat proinde fratribus sæpe: Videte, o filii, ne quando hunc locum relinquatis. Si ab una parte foras pellere mini, ex alia reintrate. Nam locus vere iste sanctus et habitatio Dei est. Hic, cum pauci essemus, augmentavit nos Altissimus: hic luce sapientiæ suæ illuminavit suorum pauperum corda: hic igne amoris sui nostras voluntates accendit: hic, qui oraverit corde devoto, quod petierit, obtinebit, et offendens gravius punietur. Propterea, filii, omni honore dignum habete locum habitaculi Dei in toto corde; in voce exultationis et confessionis ibi confitemini Deo.

morbi molestias ad nutum Dei patientissime tolerat:
* adde cum

107 Infirmirate crescente, omne robur corporis ejus elanguit, et omnibus viribus destitutus nullo modo poterat se movere. Siquidem * a quodam fratre fuisset interrogatus, quid vellet tolerare, hanc scilicet diuturnam et sic longam infirmitatem, an a carnifice quantumcumque grave martyrium sustinere, respondit: Illud mihi, fili, carius, illud dulcius acceptiusve semper extitit et existit, quod Domino meo magis in me et de me fieri placet; cujus utique voluntati solum semper desidero, concors et obediens per omnia inveniri: sed in cujuslibet martyrii compensatione hanc infirmitatem pati vel per tres dies molestius mihi foret; quod non pro mercedis remuneratione loquor, * pro sola, quam ingerit, molestia passionis. O martyr, qui ridens et gaudens libentissime tolerabat, quod erat acerbissimum omnibus intueri! Revera nullum in eo remanserat membrum absque nimio passionis dolore, et calore naturali sensim amisso, ad extrema quotidie propinquabat. Stupebant medici, mirabantur fratres, quomodo spiritus vivere posset in carne sic mortua, cum, consumptis carnis, sola cutis ossibus adhæreret.

filii suis benedixit, et ad S. Mariam de Portiuncula jubet se portari,

108 Cum vero videret, imminere diem extremum, quod etiam per revelationem divinam duobus annis ei fuerat indicatum; vocans ad se fratres, quos volebat, unicuique, sicut desuper dabatur, velut olim patriarcha Jacob suis filiis, benedixit. Imo velut alter Moyses ascensus in montem, quem constituit ei Deus, filios Israel benedictionibus ampliavit. Cumque a sinistris ipsius resideret frater Elias, circumsedentibus reliquis filiis, cancellatis manibus dexteram posuit super caput ejus, et exteriorum oculorum lumine privatus et usu, Super quem, inquit, teneo [dextram e] meam? Super fratrem Eliam, inquit. Et, Ego sic volo, ait. Te, inquit, filii, in omnibus, et per omnia benedico, et sicut in manibus tuis fratres meos et filios augmentavit Altissimus, super te et in te omnibus benedico. In cælo et in terra benedicat te omnium Dominus Deus. Benedico, sicut possum, et plus quam possum; et quod non possum ego, possit in te, qui omnia potest. Recordetur Deus operis ac laboris tui, et in tribulatione * justorum sors tua fervetur. Omnem benedictionem, quam cupis, invenias, et quod digne postulas, impleatur. Valet, filii omnes, in timore Dei, et permanete in ipso semper, per quem futura est super vos tentatio maxima et tribulatio. Appropinquant ad Deum felices, qui in his, quæ cœperunt, perseverabunt. Ego enim ad Dominum propero, et ad Deum meum, cui devote in spiritu meo servivi, jam ire confido. Erat tunc temporis manens in palatio Assinatis episcopi *f*, et propterea rogavit fratres, ut eum ad locum

* an retributione?

S. Mariæ de Portiuncula deportarent. Volebat enim ibi animam reddere, ubi, sicut dictum est, primo perfecte viam veritatis agnovit.

AUCTORE
THOMA CELAN.
VIII.

109 Conversionis suæ tempus jam erat viginti annorum spatio consummatum *g*, sicut sibi divina innoverat voluntate. Nam, cum ipse beatus Pater et Elias tempore quodam apud Fulgineum moraretur, et nocte quadam, cum se sopori dedisset, astitit fratri Eliæ sacerdos quidam albis indutus, grandævæ ac provecetæ ætatis, aspectu venerabilis, dicens: Surge, frater, et dic fratri Francisco, quoniam expleti sunt decem et octo anni, ex quo mundo renunciasti, Christo adhæsit, et duobus tantum annis dehinc in hac vita manens, viam universæ carnis, vocante ipsum ad se Domino, introibit. Sicque factum est, ut sermo Domini, quem diu ante prædixerat, constituto termino completeretur. Cum igitur in loco sibi valde desiderato paucis quievisset diebus, et cognosceret, tempus propinquum mortis instare, vocavit ad se duos fratres et suos filios speciales, præcipiens eis de morte propinqua, imo de vita sic proxima, in exultatione spiritus alta voce laudes Domino decantare. Ipse vero, prout potuit, in illum Davidicum psalmum erupit: « Voce mea ad Dominum clamavi, voce » mea ad Dominum deprecatus sum *h*. » Frater autem quidam de assistentibus, quem Sanctus satis diligebat, de more pro fratribus omnibus plurimum existens sollicitus, cum hæc intueretur, et Sancti agnosceret exitum propinquare, dixit ad eum: Benigne pater, heu! absque patre remanent filii, et oculorum privantur lumine vero; recordare igitur orphanorum, quos deseris, et, omnibus culpis dimissis, tam præsentibus, quam absentibus omnes, tua sancta benedictione lætifica. Ad quem Sanctus: Ecce, inquit, vocor a Deo, filii: fratribus meis, tam absentibus, quam præsentibus, offensas omnes et culpas remitto, et eos, sicut * absolvo: quibus tu hæc denuntiasti, ex parte mea omnibus benedices.

mortem propinquam sciens ex revelatione biennio ante accepta; ac rursum benedicens suis,
g

h

E

* adde te

110 Jussit denique, codicem Euangeliorum deportari, et Euangelium secundum Joannem sibi legi poposcit ab eo loco, ubi incipit: « Ante sex » dies Paschæ *i* sciens Jesus, quia venit hora ejus, » ut transeat ex hoc mundo ad Patrem. » Hoc etiam Euangelium legere proposuit sibi minister, priusquam ei præciperetur: hoc etiam in prima libri apertione occurrit, cum tota et plena bibliotheca esset, in qua hoc Euangelium legi debebat *k*. Jussit proinde se superponi cilicio et conspergi cinere, quia terra et cinis mox erat futurus. Convenientibus itaque multis fratribus, quorum ipse pater et dux erat, reverenterque astantibus et expectantibus omnibus exitum beatum et consummationem felicem, sanctissima anima illa carne soluta est, qua in abyso claritatis absorpta, corpus dormivit in Domino. Unus autem ex fratribus et discipulis ejus, fama modicum * celebris, cujus nomen non aestimo recitandum, quoniam, dum vivit in carne, non vult tanto præconio gloriari, vidit animam sanctissimi Patris recto tramite in cælum conscendere super aquas multas. Erat enim quasi stella, quodammodo lunæ immensitatem habens, solis vero utcumque retinens claritatem, et candida subvecta nubecula *l*.

lecta Passione Domini, in cinere et cilicio emittit animam,

i

k

F

* non modicum

l
quæ instar stelle lucide in cælum ferri visa est.

111 Libet propterea sic exclamare de ipso: O quam gloriosus est iste Sanctus, cujus animam in cælum ascendere vidit, quæ pulchra ut luna, electa ut sol, in nube candida cum ascenderet, gloriosissime rutilabat! O vere mundi Lucerna, sole splendidior lucens in Christi Ecclesia; ecce jam lucis tuæ radios subtraxisti, et in illa luminosa patria secedens, pro nobis miseris angelorum et Sanctorum frequentiam commutasti! O insignis præconii almitas gloriosa, noli filiorum te cura exuere, licet exutus jam sis consimili carne. Nosti, revera nosti, in quanto eos discrimine positos reliquisti, quorum labores innumeros et frequentes angustias sola tua præsentia felix omni honore misericorditer relebat. O vere misericors Pater sanctissime, qui peccantibus

AUCTOR
THOMA CELAN.

peccantibus filiis misereri semper et parcere benigne paratus eras! Tibi ergo benedicimus, benigne Pater, cui benedixit Altissimus, qui semper est Deus benedictus super omnia. Amen.

ANNOTATA.

a *Notissima est celebris urbs Hetruriæ Sena, Italis Siena, tunc libera et cognominis reipublicæ caput, nunc Magno Hetruriæ duci subdita. Porro antequam S. Franciscus medelæ causa ad Senensem agrum fuit advectus, Waddingus ipsum prius ad eremitorium Fontis-Columbæ ac deinde Assisium ductum fuisse, asserit, aliæque narrat, de quibus vide Commentarium prævium § 26.*

b *Non igitur in urbe Senensi, sed in ejusdem agro decumbebat.*

c *Seu de Cortona, quæ pariter Hetruriæ civitas est in dominio Magni ducis, in confinio Umbriæ, in cujus civitatis agro S. Franciscus in loco Cella dicto, pauperulum conventum habebat, ut observavi in Commentario prævio num. 616.*

d *Non, quod instanti illius morte gauderent, sud quod, cum illum in civitate sua brevi moriturum adverterent, ejusdem corpus possessuri essent, quod sperare non poterant, si ille alibi moreretur.*

e *Vocem uncis inclusam, quæ exciderat, addidi.*
f *Vivebat etiam tunc episcopus Vido, seu Guido, coram quo S. Franciscus a viginti fere annis bona sua atque ipsas etiam vestes patri cesserat, quique ipsum ezin plurimum fuerat veneratus, libensque in domum suam tunc receperat, ut commodius posset curari.*

g *Infra num. 119 idem biographus scribit, Franciscum obiisse vicesimo conversionis suæ anno, quod chronotaxi conformius est. Numerabat tunc Sanctus annum ætatis suæ quadragesimum quintum. Adi Commentarium prævium num. 665.*

h *Psalmo 141, v. 2.*

i *Lege Ante diem festum Paschæ, ut habet S. Joannes cap. 13, v. 1, et Tres Socii ac S. Bonaventura.*

k *Obscura hæc sunt ac forte vitata in apographo nostro. Fortasse voluit indicare, Evangelium illud in bibliotheca, libris plena, inventum fuisse in prima apertura libri, qui primus incidit in manus quærentis.*

l *Hanc visionem etiam referunt Tres Socii in Appendice num. 68, et S. Bonaventura in Vita num. 215, qui deinde præterea duas alias sanctissimæ animæ mox ab excessu e corpore apparitiones subnectit.*

CAPUT IV.

Concursus populi ad defunctum : sacra stigmata et pulchritudo corporis mortui : honorifice portatur ad civitatem, et ad monasterium S. Claræ, ac demum sepelitur.

ix.
Mortui corpus
candidum
pulchrumque

Factus est propterea concursus populorum multorum, laudantium Deum, ac dicentium : Laudatus et benedictus tu, Domine Deus noster, qui nobis indignis tam pretiosum depositum commendasti; laus et gloria sit tibi, Trinitas ineffabilis. Catervatim tota civitas Assisii ruit, et omnis accelerat regio videre magnalia Dei, quæ in Servo sancto suo gloriose ostenderat Dominus Majestatis. Unusquisque autem cantabat canticum lætitiæ, prout cordis gaudium suggerebat, et de impleto desiderio a benedicebant universi Omnipotentem. Verumtamen filii lamentabantur; tanto Patre orbat, et pium cordis affectum lacrymis et suspiriis ostendebant. Sed temperabat mœstitiam gaudium inauditum, et miraculi novitas eorum mentes in stuporem nimium convertebat. Versus luctus in canticum et ploratio est in jubilationem. Nunquam enim audierant aut legerant in Scripturis, quod oculis monstrabatur, quod et persuaderi vix potuisset eis, si non tam evidenti testimonio probaretur. Revera resultabat in eo forma crucis et passionis Agni immaculati,

qui lavit crimina mundi, dum quasi recenter ex cruce depositus videbatur, manus et pedes clavis confixos habens, et dextrum latus quasi lancea perforatum. Intuebantur carnem illius, quæ nigra erat prius, candore nimio renitentem, et ex sui pulchritudine beatæ resurrectionis præmia pollicentem. Cernebant denique vultum ejus, quasi vultum angeli, quasi viveret, non quasi mortuus esset, et cetera membra ejus conversa in teneritudinem et habilitatem innocentie puerilis.

115 Non sunt contracti nervi ejus, ut mortuorum solent, non indurata cutis, non rigida effecta sunt membra; sed huc atque illuc vertenti a se veluti ponebantur. Cumque tam mira pulchritudine cunctis cernentibus resplenderet, et caro ejus nive candidior esset effecta, cernere mirabile erat in medio manuum et pedum ipsius, non clavorum quidem puncturas; sed ipsos clavos in eis impositos ex ferri recenti nigredine b, ac dextrum latus sanguine rubricatum. Non incutiebant horrorem mentibus intuentium signa martyrii, sed decorem multum conferebant et gratiam, sicut in pavimento albo nigri lapilli solent. Accurrebant fratres et filii: collacrimantes deosculabantur manus et pedes pii Patris, eos derelinquentis, nec non et dextrum latus, in cujus plaga illius memoria celebris agebatur, qui ex eo loco sanguinem et aquam pariter fundens, mundum reconciliavit Patri. Maximum sibi donum exhiberi credebant quivis de populo, si admittebatur, non solum ad osculandum, et * ad videndum sacra stigmata Jesu Christi, quæ S. Franciscus portabat in corpore suo. Quis enim fletui, hæc videns, et non magis gaudio, esset intentus? Etiamsi fleret, magis non præ lætitia, quam præ dolore id faceret? Cujus tam ferreum pectus non moveretur ad gemitum? Cujus tam lapideum cor non scinderetur ad compunctionem? Non accenderetur ad divinum amorem? Non animaretur ad bonam voluntatem? Quis tam hebes et tam insensibilis, qui manifesta non cognosceret veritate, Sanctum illum, sicut singulari munere honoratum in terris, sic ineffabili gratia magnificatum in cælis?

114 O singulare donum, et prærogativa dilectionis indicium, iisdem gloriæ armis Militem adornari, quæ soli Regi excellentissima dignitate conveniunt! O æterna memoria dignum miraculum, et sine omni intermissione admirabili reverentia memorabile sacramentum, quod occulta fide illud mysterium representat, in quo Agni immaculati sanguis, per quinque foramina copiosissime manans, lavit crimina mundi! O sublime decus crucis mirificæ, mortuis præstans vitam, onus, quod tam premit suaviter, et tam dulciter pungit, ut hæc mortua caro vivat, et infirmus spiritus roboretur! Hic te dilexit multum, quem sic gloriosissime decorasti. Gloria et benedictio soli Sapienti, qui innovat signa et immutat mirabilia, ut infirmorum mentes novis revelationibus consoletur, et per visibilibus mirabile opus ipsorum corda in amore invisibilium rapiantur. O mira et amabilis dispositio, qua, ut nulla de miraculi novitate posset oriri suspicio, primo misericorditer ostendit in eo, qui de cælis erat, quod mirabiliter paulo post futurum erat in eo, qui debebat in terris c. Et quidem indicare voluit verus Pater misericordiarum, quanto præmio dignus sit, qui eum diligere studuerit toto corde, ut in superiori scilicet ac sibi memori supercælestium spirituum ordine collocetur. Quod poterimus utique indubitanter adipisci, si more Seraphim duas extenderimus super caput alas, habentes videlicet beati Francisci exemplo in omni opere bono intentionem puram et operationem rectam; * his directis ad Deum, soli sibi placere in omnibus infatigabiliter studuerimus, quæ ad revelandum caput necessario conjunguntur, quia rectitudinem operis absque puritate intentionis, et e converso, Pater luminum minime acceptabit; ideo dicente d: « Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus » tuum lucidum erit : si autem nequam fuerit, » totum corpus tuum tenebrosum erit. » Oculum autem

ac quinque
sacris stigmatibus insignitum spectatur ab omnibus;

b

E
* forte sed

quam Sancti prærogativam auctor commendans, hortatur omnes

F

c

* adde et

d